

udisciplinerede og til sidst trak tæppet væk under Hilmar Baunsgaard, var dog Venstre på grund af sine skuffelser dybest set den vanskeligste regeringspartner. Men det er vel for meget for langt, at Hartling så få år efter skal krænge sin sjæl ud loyal, som han er over for sit parti. Fremstillingen supplerer E. Ninn-Hansen: Syv år for VKR (1974). Det må meget ønskes, om Hilmar Baunsgaard nu ville fremkomme med sin version, så at alle tre kontraherende parters opfattelse stod til rådighed for de politisk interesserede og for historikerne, som jo ellers må vente, til aktørernes arkiver er tilgængelige.

Fyldig omtale er viet Hartlings udenrigsministererfaringer. Der gives konkrete oplysninger om de problemer, Hartling måtte tage sig af, derunder problemet K. Helveg Petersen, som på særeste vis var plantet i udenrigsministeriet, dog i dets mindst frugtbare bed. Af værdi er de indtryk, fremstillingen giver udenforstående af en udenrigsministers og hans ministeriums arbejdsform. Hartling går ikke af vejen for at citere rosende omtale af sig selv, hvad der er forståeligt, thi han blev mødt med overbærenhed som et lidt enfoldigt hældøre, der troede, han kunne gerere sig på den internationale skueplads. Sandheden er, at Hartling blev en dygtig udenrigsminister, der både vandt respekt i udlandet og herhjemme, hvilket erindringsbogen da også giver et rimeligt belæg for.

»Politisk udspil« viser, at Hartling kunne spillet, det politiske spil – og også i højere grad, end både tilhængere og modstandere havde troet, selv om hans politiske egenskaber først kom på deres alvorligste prøve efter 1971.

Skønt dette bind ikke ganske indfrier første binds løfter m.h.t. åbenhed, er det som det første både velskrevet, lunerigt og så godt kompo-

neret, at man ikke lige straks gør sig klart, hvor fremstillingen kunne og burde gå dybere ned.

Tage Kaarsted

Karen Siune: *Valgkampe i tv og radio. Politiske partiers anvendelse af tv og radio, herunder samspillet med journalisterne.* (Forlaget Politica, 1982). 323 s., kr. 76,-.

I løbet af 1960'erne holdt valgkampene for alvor deres indtog i æteren. Begyndelsen blev for tv gjort i 1957 med politiske foredrag. I 1960 kom præsentationsudsendelserne og i 1966 paneldebatterne. Fra og med 1966 steg bevægeligheden blandt vælgerne markant. Stadig flere skiftede parti fra valg til valg. Den forholdsvis faste forankring i partierne, der havde kendetegnet tiårene omkring århundredets midte, slækkedes. Flere og flere vælgere følte sig øjensynlig svagere eller slet ikke knyttet til et bestemt parti. Som det er diskuteret i valgforskningen, hænger det sammen med dybtgående ændringer i samfundsstrukturen, blandt hvilke industriens vækst og spredning, stigningen i velstand, funktionærgruppernes vækst samt bredt dækkende ændringer i uddannelsesstandarden ofte fremhæves. Denne løsning i partiforankringen gjorde det muligt for politikerne at flytte flere stemmer under valgkampene, og navnlig tv blev anset for det afgørende middel.

Hvordan denne påvirkning blev tilrettelagt, og hvilke virkninger den fik på valgresultaterne, er jævnlige blevet løseligt diskuteret, men først i de senere år har samfundsforskerne for alvor forsøgt at angribe problemet. Hvilke virkninger påvirkningen gennem medierne, herunder især tv, havde ved folketingsvalgene i 1971, 1973 og 1975 drøftede Steen Sauerberg i et interessant arbejde fra 1976 (Vælgere i 70'er-

ne, s. 210-52), og med den her foreliggende afhandling for doktorgraden i statskundskab har Karen Siune sat sig for at undersøge, hvordan påvirkningen gennem ærmedierne blev tilrettelagt ved netop disse tre valg, og på den baggrund prøve en række hypoteser om, hvilke strategier partierne har for valgkampe i radio og tv. I den sammenhæng forsøger hun også at kaste lys over forholdet mellem politikere og journalister. I hvilken udstrækning forsøgte journalisterne at varetage vælgerens krav på redelig oplysning om de partipolitiske tilbud (vinduesfunktionen kaldet af fantasifulde medieforskere), og i hvilken udstrækning måtte de give efter for politikernes ligeså berettede krav om at få deres propaganda ud (platformfunktionen).

Afhandlingen har især metodologisk interesse. Det er i hvert fald for dansk forskning et nyt felt, Karen Siune har villet opdyrke. Materialet er båndudskrifter af samtlige valgkampudsendinger i radio og tv. Metoden er den kvantitative indholdsanalyse. Udskrifterne er kodet for i alt 27 variable. Den kodede enhed er den enkelte udtalelse, forstået som det sted i teksten, hvor en politiker eller journalist begynder at udtale sig, til det sted, hvor han holder inde. Kun for præsentationsudsendingerne har der øjensynligt måttet anlægges lidt andre kriterier. De vigtigste variable, bortset fra de selvfølgelige som, hvem der taler i hvilke roller, hvornår etc., er partiernes holdninger til sig selv og hinanden, referencer til erhvervsliv og organisationer, omtale af forskellige typer af politiske problemer (økonomi, offentlige besparelser, skatter, arbejdsmarked, boligproblemer, uddannelse/kultur, miljø/energi, forsvaret, EF, specielle politiske problemer, herunder regeringsdannelse og generelle emner, herunder ideologiske udsagn) samt værdier.

Ved statistiske analyser af dette materiale beskriver Karen Siune i tabeller, diagrammer og tekst, hvilken vægt partierne lagde på forskellige typer af emner, hvilke emner der parti for parti især blev omtalt i sammenhæng med bestemte andre emner, hvordan partierne omtalte sig selv og hinanden (ved multidimensional skalering har hun for det sidste punkt fremanalyseret to dimensioner, en højre-venstre-dimension og en dimension, hun ikke kan finde en dækkende beskrivelse for), samt partiernes referencer til specielle grupper blandt vælgerne. Endelig forsøger hun løbende at sammenligne politikernes udtalelser med journalisterne. De fleste af de fundne sammenhænge forekommer pålidelige. Enkelte er diskutabile. Det gælder samforekomsten af politiske emner, hvor man ikke kan lade være med at undre sig over, om der ikke også er tale om en del tilfældigheder. Men kun få er virkelig interessante.

Det hænger sammen med den kvantitative indholdsanalyses karakter. Ved enhver fortolkning fremhæves visse iagttagelser, mens andre lades uomtalt. De iagttagelser, der fremhæves ved kvantitativ indholdsanalyse er få, stereotype, men til gengæld sikre. Når variablerne i kodningen er fastlagt, har man udtømt sine muligheder for at gøre iagttagelser. Hvis man undervejs bliver opmærksom på nye problemstillinger, må man enten lade dem ligge eller gøre hele arbejdet om. Spørgsmålet er, om man kan gennemføre en kodning, der er tilstrækkelig nuanceret og ikke for dyr til at tage konkurrencen op med den traditionelle fortolkende læsning, hvis pålidelighed ikke nødvendigvis er så ringe, og som kan reorienteres efter skiftende relevanskriterier og navnlig også fange det udsagte og gribe om bag det manifeste.

*Johan Peter Noack*